

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: فیروز اسماعیلی نژاد
زیر نظر شورای سیاستگذاری
سر دبیر: مسعود رفیعی طالقانی
دبیر تحریریه: سارا مرادخانی

چاپ: کارو کارگر- گنجینه مینیاتور
توزیع: موسسه کبان رسان
صفحه آرائی: زهرا عسکری

عضو انجمن صنفی مدیران نشریات ایران
عضو انجمن روزنامه‌های غیر دولتی
عضو تعاونی مطبوعات کشور

پست الکترونیکی (E-MAIL):
Eghtesadsaramad@gmail.com
نشانی سایت: Eghtesadsaramad.ir

نشانی دفتر مرکزی:
تهران - میدان فردوسی - کوچه امیر سلیمانی
پست گنل پرور پلاک ۷ - واحد ۲۷
تلفن مرکزی روزنامه: ۰۲۱ - ۶۶۳۴۲۱۰۸

سازمان شهرستان‌ها:
تلفن تماس: ۰۲۱۶۶۹۷۳۷۱۴
۰۶۶۴۶۱۷۷۰ - ۶۶۳۷۳۶۷۸ داخلی ۵
ایمیل: saramadrezace@yahoo.com
تلگرام: ۰۹۰۳۷۸۳۳۶۲۷

به بهانه روز «صنعت»، «اقتصادسرآمد» بررسی می کند

چالش‌های پیش رو صنعت

است، اختلاف قابل توجه سهم این دو گروه در حالی است که سهم بنگاه‌های بزرگ از ارزش افزوده ۸۲ درصد است و این رقم برای بنگاه‌های کوچک حدود ۸ درصد اعلام شده است. ارزیابی تحولات ساختار صنعتی به تفکیک استقرار استانی نیز نشان دهنده آن است که تمرکز بالای صنایع در استان‌های دارای بیشترین مزیت‌های صنعتی به استان‌های تهران و اصفهان اختصاص داشته است و این در حالی که استان‌های ایلام و کهگیلویه و بویراحمد کمترین برخورداری از بنگاه‌های صنعتی را به خود اختصاص داده‌اند.

در بخش تجاری کشور نیز ارزیابی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که ما شاهد درون گرایی صنایع تولیدی کشور هستیم؛ به طوری که بازار داخلی کشور سهمی ۹۰ درصدی از کل صنایع کشور را در اختیار دارد. از سوی دیگر شاهد گرایش و تمرکز بنگاه‌های کشور به بازار داخلی در نتیجه دیوارهای بلند تعرفه (ایران در زمره پنج کشور دارای بالاترین نرخ تعرفه) هستیم و از دیگر مواردی می‌توان به وابستگی رشته فعالیت‌های با ارزش افزوده بالا نظیر تولید مواد غذایی، تولید پوشاک، تولید میلمان و... به بازار داخلی اشاره کرد.

با توجه به موارد ذکر شده می‌توان اینگونه جمع‌بندی کرد که در حال حاضر ما شاهد «سهم حدود ۹۰ درصدی بازار داخلی از کل تولیدات صنایع کشور (امکان تامین حداکثری از داخل)» هستیم و با توجه به شرایط موجود با «روند کاهش‌ی واردات در دوره‌های تشدید تحریم» روبه‌رو خواهیم بود. اما در کنار موارد مذکور «گرایش و تمرکز بنگاه‌های کشور به بازار داخلی در حضور دیوارهای بلند تعرفه و غیر تعرفه»، «رشد کند صادرات غیر نفتی در قیاس با کشورهای منطقه و پایین بودن سرانه صادرات صنعتی»، «بخش‌های با ارزش افزوده محدودتر و منبع پایه

زمینی توسط کشورها، کاهش نقدینگی بنگاه‌ها، افزایش هزینه‌های دولت به دلیل افزایش هزینه‌ای درمان و سلامت و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی توسط کشورها و کاهش مبادلات تجاری بین آنها را در پی داشته است و باعث کاهش ۵۰ الی ۷۰ درصدی تقاضای صنوف شده است. در ادامه این گزارش چالش دیگر پیش‌روی جهش بخش صنعت در سال ۹۹، کاهش قیمت نفت و افت تقاضای جهانی می‌باشد. این روند باعث شده تا درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت، قیمت جهانی محصولات صادراتی (پتروشیمی) و توان دولت در پرداخت‌های عمرانی حوزه تولید و تجارت کاهش پیدا کند. همچنین در تامین کالاهای اساسی و به تبع آن کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای مورد نیاز تولید چالش‌هایی پیش خواهد آمد.

رصد ساختار اقتصادی کشور نشان دهنده آن است که ایران طی سال‌های اخیر با پدیده صنعت‌زدایی در اقتصاد روبه‌رو بوده و این امر موجب شده هر چند اقداماتی در راستای صنعتی کردن کشور صورت گرفته، اما این گام‌ها منتج به نتیجه نشود. از سوی دیگر، سهم بالای صنایع منبع محور از ارزش افزوده صنعتی (۴۹/۳ درصد)، صنایع ساخت محور (۲۶/۵ درصد)، صنایع دانش محور (۸/۵ درصد) موجب شده شاهد شکل‌گیری صنایع داخلی براساس مزیت‌های کشور و عدم وقوع پدیده صنعتی شدن به معنی واقعی آن در کشور در طول بیش از نیم قرن گذشته باشیم. از سوی دیگر، تحولات ساختار صنعتی کشور برحسب اندازه بنگاه‌های تولیدی نیز از دو قطبی بودن ساختار صنعت حکایت دارد، شاهد این مدعا داده‌های اعلام شده از سهم صنایع کوچک در اقتصاد کشور است؛ آمار اعلام‌شده بیانگر سهم ۷۰ درصدی بنگاه‌های کوچک (کمتر از ۵۰ نفر کارکن) از تعداد بنگاه‌های فعال است؛ این در حالی است که سهم بنگاه‌های بزرگ تنها ۲ درصد اعلام شده

گروه صنعت، تولید و تجارت- تحقق شعار سال جهش تولید به چه مواردی گره خورده است؟ پرسشی که در پاسخ به آن می‌توان گفت در صورتی که بخواهیم به صورت جدی جهش تولید را در رتوس برنامه‌های تولید قرار داد، باید پیش از همه نگاهی به اقدامات صورت گرفته در سال گذشته (سال رونق تولید) داشت و با رفع موانعی که سال گذشته برای بخش تولید مشکل ساز شده بود بتوان زمینه جهش تولید را فراهم کرد. به گزارش اقتصادسرآمد، یکی از مشکلات اساسی جهش تولید در بخش صنعت، وجود تحریم‌ها است. متأسفانه تحریم‌های آمریکا باعث کاهش درآمدهای ارزی و محدودیت تامین ارز برای کالاهای اساسی، کاهش واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای مورد نیاز بخش صنعت، کاهش صادرات کالاهای غیر نفتی (به ویژه کالاهای تحریمی پتروشیمی و فلزات)، محدود شدن بازارهای صادراتی و مبادی وارداتی به عبارتی کوچک شدن اقتصاد در حوزه تجارت خارجی و توقف یا کاهش همکاری‌های بین‌المللی با بنگاه‌های تولیدی شده است. لازم به ذکر است که در ازای هر ۱۰ درصد کاهش واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای، حدود ۲،۵ درصد رشد صنعتی کاهش می‌یابد. یکی دیگر از چالش‌های جهش تولید بخش صنعت، موضوع FATF می‌باشد که رتبه اعتباری ایران را افزایش داده و باعث افزایش هزینه‌های بیمه اعتباری صادراتی برای سرمایه‌گذاری و تامین مالی، بیمه حمل و نقل، هزینه حمل کالا و هزینه انبارداری شده است.

این گزارش می‌افزاید؛ شیوع ویروس کرونا مشکل دیگری است که طی دوماه اخیر شرایط را برای جهش این بخش بسیار سخت‌تر کرده است. گسترش این ویروس در دنیا و ایران باعث کاهش تولید یا فرصت‌های کسب و کار، کاهش تقاضای داخلی و خارجی به دلیل بسته شدن مرزهای

اقتصاد ایران در سال ۹۹ یش از هر زمان دیگری به توسعه و پیشرفت نیاز دارد فولاد در خدمت اقتصاد ملی

میتوانست به صورت جداگانه مؤثر باشد. ولی امروز و در میانه تحریم‌ها، صنایع نیازمند حمایت مالی و ساختاری شده‌اند. البته رفع انواع موانع تولید، مانند تسهیل شرایط تامین اجتماعی مالیاتی، گمرکی و بانکی به نفع تولید و اشتغال بیشتر برای کشور، مقدم بر هر عملی است. دولت در این مقطع زمانی که فشارهای ناشی از تحریم‌ها بر دوش صنایع سنگینی می‌کند، باید به تغییر روندها و رویه‌ها بپنیدیش؛ مخصوصاً این‌که تغییر این شرایط نه نیازمند تامین منابع است و نه به شرایط آن‌سوی مرزها و تحریم‌ها وابستگی دارد. نمونه آشکار این موضوع کاهش ۴۸ درصدی میزان صادرات کالایی کشور در فصل بهار است. کرونا و تحریم‌ها دلیل غالب بوده ولی موانع صادرات نیز نقش کمی نداشته است.

در این موقعیت جهش تولید، ایجاد مربوط به تاب‌آوری صنایع است. صنایع با وجود تحریم‌ها و فشارهای مالی طی دو سال گذشته ایستادگی کرده‌اند و اجازه نداده‌اند وضعیت اشتغال کشور با بحران مواجه بشود و همچنان نیز می‌توان به افق‌های جدید امیدوار بود.

رفع موانع تولید برای فولاد و صنایع بالادستی

شاید یکی از مهم‌ترین موضوعاتی که در یک دهه گذشته در اقتصاد ایران مطرح شده موضوع شیوه‌حمایت از صنایع است. برخی اقتصاددانان معتقدند حمایت از صنایع به معنای تزریق منابع به آن‌هاست؛ یعنی حمایت از صنعت را تنها در قالب موضوعات مالی می‌دانند. گروه دوم بر این اعتقادند که صنایع بیش از منابع مالی به رفع موانع تولیدی نیازمندند. شاید یک دهه قبل هرکدام از این راهکارها

حمیدرضا عظیمیان ، مدیرعامل گروه فولاد مبارکه :

اقتصاد ایران در سال ۹۹ بیش از هر زمان دیگری به توسعه و پیشرفت نیاز دارد. فشار تحریم‌ها، موانع داخلی و هیچ عامل دیگری نباید در مقابل تحقق نیاز اساسی کشور، یعنی جهش تولید بایستد. اقتصاد ایران با برخورداری از نیروهای جوان و تحصیل‌کرده، دسترسی به بازار ۴۰۰ میلیون نفری منطقه وجود پتانسیل‌های درونی مانند معادن، و وجود راه‌های استراتژیک نباید در دام رکود قرار گیرد. البته فشارهای خصمانه آمریکا در سه سال اخیر سبب شد رشد اقتصادی در کارنامه اقتصادی ایران منفی شود. ولی بدنه تولید و صنعت کشور همچنان استوار است و به راهش ادامه می‌دهد و اتفاقاً همین ایستادگی نماد میزان زیاد تاب‌آوری اقتصاد ایران است. اگر مسئله امروز جامعه ایران، اشتغال و معیشت مردم است، باید برای رفع دغدغه‌های عمومی مسیر توسعه اقتصاد ملی را تسهیل کرد. هیچ کشوری بدون افزایش قدرت در رشد یا افزایش تولید ناخالص داخلی موفق نمی‌شود و خوشبختانه با درک این موضوع و شرایط موجود در اقتصاد ایران نیز شعار «جهش تولید» در پیشانی استراتژی‌های اقتصادی و ملی قرار گرفته تا نیاز مهم ایجاد اشتغال و ثروت در کشور محقق شود.

صنایع کشور به کدام سمت می‌روند؟

«جهش تولید» استراتژی اصلی پیش روی کشور است و با این شعار، بخش‌های صنعتی و تولیدی می‌دانند که باید مسیری رو به توسعه را طی کنند. البته وضعیت کنونی با نقطه مطلوب فاصله دارد. متأسفانه در سه سال گذشته رشد بخش واقعی اقتصاد کشور منفی بوده و

است که در کارنامه فولاد مبارکه و اساساً صنعت فولاد کشور به ثبت رسیده است. این اقدام «پوییش تولید، تداوم و امید» برای فولاد مبارکه است. با راه اندازی ابر پروژه نورد گرم شماره ۲ ظرفیت تولید کلاف گرم در فولاد مبارکه به ۷۰۲ میلیون تن خواهد رسید و بر این اساس نه تنها از واردات بی‌نیاز خواهیم شد بلکه امکان صادرات نیز خواهیم یافت. همین امروز نیز بخشی از ورق‌های موردنیاز صنایع خودروسازی، صنایع نفت و گاز و لولم‌سازی و لوازم‌خانگی در داخل تولید می‌شود. همچنین هم‌زمان با افتتاح نورد گرم شماره ۲، اشتغال قابل‌توجهی برای جوانان کشور ایجاد می‌شود. خوشبختانه صنعت فولاد، به‌خصوص فولاد مبارکه با قدرت مسیر توسعه را ادامه می‌دهد و نمونه بارز آن رشد سود عملیاتی فولاد مبارکه است که در سال گذشته به رقم قابل‌توجه ۶۲ درصد رسید. سال گذشته فروش صادراتی فولاد هم رشد ۱۴۶ درصدی داشت و میزان فروش وزنی فولاد نیز با رشد ۵ درصدی همراه بود و به رقم ۶ میلیون و ۱۳۰ هزار تن رسید. در فرودین ماه امسال هم میزان فروش فولاد ۱۱ درصد رشد کرد و حتی عملکرد سهام فولاد با بازدهی بیش از ۲۴۰ درصدی در سال جاری همراه بوده است.

امروز اقتصاد رونق تولید و بهبود وضعیت صنایع به یکی از مهم‌ترین موضوعات کشور بدل شده و باید تمام الزامات برای تحقق اهداف بالادستی و دستیابی به جهش تولید رعایت شود. اقتصاد ایران زمانی از دام رکود خارج می‌شود که صنایع مهمی مانند فولاد مسیر رشد و توسعه را در پیش گیرند و به‌منوان پیش‌ران اقتصاد ملی با قدرت، کشور را در مسیر پیشرفت قرار دهند.

اشتغال و کمک به معیشت مردم در گرو رفع موانع تولید قرار دارد. از منظر اقتصاد کلان، موقعیت صنعت فولاد با موقعیت دیگر صنایع کشور متفاوت نیست. البته فشار تحریم‌ها بر این صنایع به شدت سنگین شده و یک نمونه آن اقدامات خزانهداری آمریکاست که می‌کوشد با شناسایی روندهای مالی، هر شخص و شرکتی را که با صنعت فولاد ایران در ارتباط است زمین‌گیر کند. باین‌حال مسیر توسعه در این بخش نه متوقف شده و نه می‌توان آن را متوقف کرد. رسالت صنعت فولاد امروز کمک به افزایش رشد اقتصادی، حفظ اشتغال و به گردش درآوردن چرخ‌های اقتصاد ملی است و از این منظر، دوران حساسی پیش روی این صنعت قرار دارد.

فولاد چه کرد و چه می‌کند؟

توسعه صنعت فولاد کشور در دورانی صورت می‌گیرد که از هر نظر موقعیت اقتصاد ملی حساس است؛ هم کرونا روندها و رفتارها را تغییر داده و هم تحریم‌ها مدام روی هم تلنبار می‌شود. اما در این مقطع زمانی چندین دستاورد بزرگ در کارنامه صنعت فولاد کشور ثبت شده است. یکی از مهم‌ترین و استراتژیک‌ترین آن‌ها مشارکت قابل‌تحسین صنعت فولاد در راه‌اندازی خط لوله انتقال نفت گوره به جاسک است. برای اولین بار در تاریخ اقتصاد کشور، لوله‌های فولادی مناسب برای انتقال نفت ترش در کشور به کمک فولاد مبارکه و فولاد اکسین تولید شده است. همین اقدام موجب صرفه‌جویی چندین میلیون دلاری در کشور شده و علاوه بر آن، صنعت فولاد را نیز از نظر فناوری تولید و تجربه ساخت چندین گام به پیش رانده است. هم‌زمان، راه‌اندازی ابر پروژه نورد گرم شماره ۲ نیز موفقیت بزرگ دیگری